

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Vdalrico De Zeiskeim, Hvivs Monasterii Sponheimensis abbate XXII. qui
præfuit annis V. diebus XXIII. & de variis gestis illius temporis.

urn:nbn:de:0128-1-17336

Tritheim

*Opera
Histori*

accidit: Piscari fecerat nouam piscinam, quam ante septennium circa fontem ad occidentalem monasterij plagam instaurauit & purgauit, piscesque captos in viuario quodam ad hoc fabricato ibidem posuit; qui ne furtim nocturno tempore subtraherentur à rusticis, in hoc opus semper paratis, nocte solus cum fuste exiuit, & ad custodiam piscium ibidem vigilauit. Et ecce intempesta noctis (Deo permittente) Diabolus quibusdam phantasmatibus eum terruit, & mox, vt ascendit gelidus ad præcordia sanguis, infirmari cœpit, & post dies paucos (vt prædiximus) mortuus fuit. Homo satis laboriosus, & qui monasterio in temporalibus bene præfuit. Reformationem vero detestabatur summopere, vixitque secundum carnem, filios relinquens & filias, non sine damno monasterij & animæ suæ graui periculo.

*Conradus
abbas
qui & f.
lus & filius.*

*Iohannes
Tritheimii
natus.*

Eodem quoque anno MCCCLXI. post horam vndecimam, minuto xxviii. in nocte post meridiem, Cal. Februarij, hoc est, in ipsa nocte festum purificationis beatæ Mariæ semper virginis præcedente, natus est Iohannes Tritheimius, postea huius cœnobij abbas xxv. in villa Tritenheim, quarto à Treuiri in defensu Mosellæ miliario, vt infra dicitur.

DE VDALRICO DE ZEISKEIM, HUIVS MONASTERII SPONHEIMENSIS ABBATE XXII. qui præfuit annis V. diebus XXIII. & de varijs gestis illius temporis.

CONRADO abbate huius monasterij mortuo atque sepulto, conuenerunt in vnum fratres, qui tunc erant conuentuales, altera die sequente, hoc est, 6. Iduum Martij, mane hora ix. vel quasi, ad locum Capitularem pro nouo eligendo pastore; habitisque inter se tractatibus, tandem vnanimiter elegerunt Vdalricum de Zeiskeim, non procul à Germersheim oriundum, qui confirmatus ab Adolpho archiepiscopo Moguntino, & per eius in Pontificalibus Vicarium ordinatus præfuit huic monasterio annis v. & diebus xxviii. Hic in iuuentute sua traditus à parentibus à parentibus à parentibus diocesibus, quod postea fuit ab ordine translatus, omne tempus leuitati, ludis & commessationibus indulgit, & nec scientiam literarum hausit, nec obseruantiam ordinis amauit. Verum post plures annos, cum sumptuose & nimis prodigaliter inter fratres, qui omnes erant proprietarij & nimium dissoluti, vixisset, pondere debitorum suorum prægrauatus, diutius ibidem manere non potuit, nimia creditorum instantia perturbatus. Licentia igitur Abbatis sui interueniente, clam inde discessit, & veniens huc, in conuentualem huius monasterij susceptus est. Ordinatus autem Abbas mores pristinos non mutauit, commessationibus & vagis inutilibusque discurfionibus vacans, hoc monasterium ad extremam paupertatem & inopiam perduxit. Tanta enim in quinquennio contraxit debita, tantaque vendidit & alienauit bona occulte, prata, agros, census & prouentus, quod simul computatis tempore sui regiminis nocuit & damnificauit huic monasterio plus quam in tribus millibus florenorum. In emendo & vendendo improuide multa inutiliter expendit, quippe qui multotiens equum pro 6. florenis vendidit, quem ipse infra paucos dies pro xx. aureis comparauit. In computationibus autem suis notatum est, quatuor eum & viginti comparauisse pro sua persona equos in v. annis, quos mox vt emisisset, verbis vendentium deceptus, pro nimium viliori precio iterum vendere consuevit. Vendidit autem census redditusque annuos absque scitu & voluntate conuentus sui in multis locis, videlicet, in Odernheim agros pro cxxii. florenis, in Melsenheim, in Heimbach superiori tres marcas perpetui census vendidit, in Budesheim circa Bingen, in Lorchersheim, in Gysenheim, in Winckel, in Creutzenacht, in Heimersheim multos & preciosos agros pro magna summa pecuniarum vendidit, in Sobernheim. Et in diuersis alijs locis multa vendidit occulte, quæ vsque in præsentem diem monasterio alienata permanent. Nihil in vel extra monasterium suo tempore construxit, vt nec ruinosa ædificia in aliquo restaurauit: debita quoque sua, quæ olim non parua contraxit in Fels, de substantia huius monasterij exsoluit. In Moguntia quoque nonnulla contraxit debita, priusquam ad hunc locum venisset, quæ nihilominus de huius monasterij substantia per eum postea fuerunt occulte soluta. Multa etiam turpiter expendit, prædecessoris sui exemplo; vterque enim concubinam publice tenuit, aliquando in monasterio, aliquando in villis circumiacentibus, quibus multa in damnum cœnobij animarumque suarum dispendium expenderunt. Sed de his hætenus satis dictum est, cætera Vdalrici gesta per ordinem prosequamur.

*Vdalricus
fit abbas
huius mona-
sterij 22.
Fuit Vda-
rici abbas
nostri.*

*Monasterij
multa debi-
ta emulsi.*

*Multa re-
ditus occulte
vendidit.*

*Nulla ædifi-
cia construxit.
Aliena debita soluit.*

*Sex illa mo-
nasterium
vixit.*

*Otto Ha-
weylen fit
Cellerarius.*

MCCCLXII.

Vdalricus abbas statim in principio ordinationis suæ Proniforem & Cellerarium huius monasterij Sponheimensis instituit Ottonem, monachum præsentis loci conuentuale, qui pau-

qui paulo ante venerat de Colonia ex monasterio S. Panthaleonis, virum bonum & mansuetum; qui tamen non diu permanfit in hoc officio, sed in Priorem (vt postea dicemus) per eundem Abbatem fuit ordinatus.

Anno prænato Dominicæ incarnationis MCCCCLXII. Carolus Marchio de Badè, Georgius episcopus Metensis frater eius, Iohannes Nix episcopus Spirensis, & Vdalricus comes Wirtenbergensis, simul coadunati congregauerunt exercitum, & contra Fredericum Comitem Palatinum procedentes (quem putabant procul absentem) omnem terram eius, vna cum oppido mansionis eius Heidelberg, in prædam sibi promiserunt. In primis ergo Hildesheim oppidum, non longe à Brugsal, obsidione cinxerunt; quod vbi Palatino fuit nunciatum, Heidelberg personaliter cum suis occulte intravit, hostibusque per tri-
 10 duum acriter muros vrgentibus, ipse fortiter oppidum defendit. Post tri- die videtes se præualere non posse, soluta obsidione recesserunt, mouentes exercitum ad districtum oppidi Heidelbergensis, nescientes Palatinum esse in terra. Existimabant enim, literis quibusdam (vt fertur) decepti, quod eo tempore esset extra patriam. Venientes autem præfati Princeps noctu ad terram Palatini, non procul ab Heydelberga exercitum locauerunt, dimissis- que in castris peditibus, ipsi cum mille equitibus ad pugnandum expeditis, versus Heydelbergam iter paulatim flectere cœperunt. Interea Palatinus, cui per exploratores aduentus & intentio aduersariorum mane innotuerat, cum septingentis equitibus Heydelbergam occulte exiit, cui se Dietherus Moguntinus quondam Archiepiscopus, veniens à castro,
 20 cum trecentis equitibus coniunxit. Abscondentes autem non longe à Seckenheim in nemore Palatinenses, aduersarios nihil de eorum præsentia suspicantes, transire permis- erunt, quousque inter Rhenum & Neccarum conclusi, non amplius fugere potuerunt. Tunc erumpentes de nemore Palatinenses, impetum in aduersarios audacter fecerunt. Acriter utrobique pugnatum est, sed victoria mox cessit Palatino, & magno honore de aduersarijs suis (auxiliante Deo) triumphauit. Ibi à Palatino capti fuerunt, Carolus Marchio Badensis, cum fratre suo Georgio episcopo Metensi, Iohannes Nix episcopus Spi- rensis, Vdalricus Comes Wirtenbergensis, & quingenti Comites, nobiles & equites, qui omnes victi ad Heydelbergam perducti sunt. Cæteri vero ccc. qui non ceciderant, fuge- runt. Ex parte Palatini pauci ceciderunt. Acta sunt hæc in latissimo campo non procul à
 30 Landenburg, vltima Iunii. At vero Principes præfati, posteaquam in captiuitate aliquan- diu fuerant detenti, cum aliter non possent, pecunia se redemerunt. Georgius episcopus Metensis pro sui liberatione Palatino dedit XLV. millia florenorum, & se cum tota militia sua; tribusque castellis, Bergard, S. Theobaldi & S. crucis Palatino fecit per literas & iura- mentum perpetuo obnoxium. Carolus Marchio Badensis pro sui liberatione obtulit Pa- latino c. millia florenorum, pro quibus, quia pecunia non erat in promptu, partem suam Comitatus Sponheimensis, ad Creutzenacht pertinentem, ipsi Palatino in pignus cum usufructuario assignauit; similiter & oppida Pefeckheim, Bensheim cum castro, telonio & feudalibus pro eadem summa pecuniarum in manus Palatini assignauit: in super reem- ptioni, quam se habere prætendebat super Heydelheim & Eppingen, atque venationibus,
 40 aquis & piscationibus, super quibus lis antea fuerat, circa Rhenum inter Gemersheim & Fulis, omnino renunciare coactus fuit. oppidum quoque Porcèse feudale constituit, seque & militiam suam & iuramento & literis necessarijs Palatino obnoxium fecit. Vdalricus Comes de Wirtemberg taxatus fuit pro c. millibus florenorum, quorum XL. millia fuerunt soluta, & XX. millia ratione ecclesiæ Moguntinæ super impignoratione Strata montensis fuerunt assignata, vltra c. millia pro quibus antea (sicut supradiximus) per Dietherum ar- chiepiscopum Moguntinum Palatino fuerat obligata: porro dereliquis XL. millibus pen- sionem duorum millium florenorum singulis annis se daturum literis & cautionibus exhi- bitis promisit: in super Marpach Palatino feudale constituit, & se cum tota militia Palati-
 50 natui obnoxium fecit. His cautionibus præfatis præfati Principes dimissi fuerunt. Post hæc Fredericus Comes Palatinus exercitum mouit contra Iohannem Nix episcopum Spirensis, cuius militia partim, non persona, cum Principibus ante dictis capta fuit, qui & ipse hostis publicus erat; & in primis obsedit oppidum Rotenburg & castellum annexum, quod vtrumque cepit. Tandem fuit inter eos concordia facta sub tali conditione: Quod Rotenburg oppi- dum & castrum perpetuo in manibus Palatini debeant permanere, cum quibus Werfa- yven & venatio in nemore ecclesiæ Spirensis (Lushart, dicto) Palatino tradita sunt.

Interea dum hæc agerentur circa Rhenum, Albertus Marchio Brandenburgensis ex mandato Imperatoris ciuitates imperiales sibi associans, denuo contra Ducem Bauaria Ludouicum cognomento Diuitem exercitum mouit, incendio & præda terram eius

Quatuor Principes contra Fredericum Palatinum procedunt.

Heidel- heim obsi- detur.

Insignis victoria Frederici Palatini.

Quatuor Principes & quingenti comites nobiles & equites à Frederico Palatino capiuntur.

Episcopi Metensis taxa liberationis, Marchionis de Baden taxa libera- tionis.

Oppidum Porcense feudum, Comitatus Wirtenbergensis taxa liberationis.

Marbaccii feudum, Fredericus Palatinus exercitum mouit contra episcopum Spirensis.

Rotenburg à Frederico Palatino capitur.

Concordia inter Palatinum & episcopum Spirensis facta.

Bellum inter Brandenburgensem & Ducem Austria.

III

m circa fontem ad occidentem... aptos in viuario quodam ad... re subtraherentur à rusticis... custodiam piscium ibidem... olus quibusdam phanta... gnis, infirmari cœperit, & post... oriosus, & qui monasterio in... atur summopere, vixitque... no monasterij & anime suæ

ONASTERII SPON-
L. & de varijs gessis

alto, conuenerunt in vnum... re, hoc est, 6. Idum Martij, 20... gendo pastore; habitusque; in... de Zeiskeim, non procul à... chiepiscopo Moguntino, &... monasterio annis v. & diebus... in Fels, Argentinensis dioc... titati, ludis & commensatio... ntiam ordinis amauit. Ve... nter fratres, qui omnes esse... m suorum prægnatus dis... pertuatus. Licentia igi... ac, in conuentualem huius... istinos non mutauit, com... hoc monasterium ad extre... quænnio contraxit debita... ensus & prouentus, quod si... tauit huic monasterio plus... o improuide multa inuili... didit, quem ipse infra pau... suis notatum est, quatuor... quos mox vt emisset, veris... dere consuevit. Vendit... onuentus sui in multis locis... eim, in Heimbach superiori... ngen, in Lorcherheim, in... multos & preciosos agros pro... uerfis alijs locis multa reb... nata permanent. Nihil in ve... dificia in aliquo restaurauit... substantia huius monasterij... usquam ad hunc locum res... eum postea fuerunt occulte... plos; vterque enim concub... illis circumiacentibus, qu... ndium expenderunt. Sed le... m profsequamur.

Pronisorem & Cellerarium
præsentis loci conuenienter
qui puz

Tritheim

Opera
Historia

vbiq; deuaftans. Contra cuius impetum Dux Ludouicus in manu valida producens exercitum, Navv villā opulentiffimam cum alijs ferme lxx. numero obtinuit, ex quibus Vlmēfium fuere complures, quas ad nihilū pene redegit. Hæc autē circa carnis priuim contigerunt, Poftea xvi. die menfis Iulij Marchio prædictus cū multis nobilibus & valido exercitu fuorum & Comitū Wirtenbergenfium ac ciuitatum imperij, Heidenheim, q̄ Ludouicus Dux antea ceperat, obfidiōne vallauit. Quod Ludouicus Dux cū audiffet, contra eū mouit exercitum, & xix. die mēfis Iulij Marchionē de obfidiōne fugauit, cafta eius obtinuit, nobilium & militū plures occidit, plures cepit; Marchio vix cum duobus euafit, feq; in caftellum Albeck recepit. At vero Dux Ludouicus multā fubftantiam in caftis Marchionis reperit, in auro, argento, equis, curribus & armis. Deinde iterū inter eos concordia facta eft.

Heidenheim a Marchione obfidetur. Dux Ludouicus extra Marchionē triumphat.

Eodem quoque anno in vigilia Simonis & Iudæ apoftolorum, Diethero de Eysenburgh archiepifcōpo, & Philippo Comite de Katzenelenbogen Fridericum Comitē Palatinum fupra dictum expeftantibus, in ipfa nocte, traditione quorundam ciuium, Ottuino & Dudone traditionis principibus, Moguntia in manus Adolphū de Naflavv tradita fuit, Ludouico Duce Nigro, & Domino de Konigstein cum Rinckaugienfibus & alijs vrbe incenditibus & miferabiliter deprædantibus, multis ciuium crudeliter occifis. Porro Dietherus & comes de Katzenelenbogen per murum fubmiffi, nauicula per Rhenum fugientes, euafērunt. Prædam ibi non vnius ciuitatis, fed pene totius patriæ, hoftis inuenit, q̄ ex villis & monafterijs circumiacentibus metu aduerfariorum multa bona ad ciuitatē ante fuerunt deportata. Domus facerdotum & Iudæorum, ab eis fpoliata, miferabiliter defolata: funt, & ipfi facerdotes cum Iudæis ignominiofe capti, ad Altamvillam, aliaq; loca, fuere perducti. Ex his autē qui in ciuitate fuerunt, ciues fere quingenti occifi; mulieres pulchræ & virgines fuprate, & multa præter charitatis & honeftatis Chriftianæ ordinem gefta. Poft hæc inter Adolphum & Theodericum de Iſenburg concordia in Franckfordia facta eft fub tali conclufione: *Quod Dietherus Pontificatum Moguntinum cum omnibus debitis & grauaminibus fuis Adolpho dimitteret, & ipfe pro fuffentatione vite, quamdiu viueret, libere poffideret Laimstein oppidum, castrum & telonium, cum omnibus prouentibus fuis (quod Iohānes epifcopus præfcriptis quertis durantibus, bina vice cum magno exercitu contra Dietherum obfederat, fed oppidanis cū Diethero fideliter fentientibus, feq; fortiter defendentibus, obtinere non potuit; imo cum damno fuo & ecclefiæ fuæ Treuitenfis non modico recedere coactus fuit.) Item Hoef oppidum, castrum, & telonium, oppidum quoq; Dieppurg, omnia cum omnibus eorum prouentibus. Iſta Dietherus obtinuit, & fic inter eos concordatum fuit. Porro Friderico Comiti Palatino, pro impenfis & victualibus quæ Diethero expoſuerat, mille florenorum penſio quotannis in telonio Erenfels assignata fuit. Pro ſumma autem lxx. millium florenorum, quam illi Rinckavvgienſes debuere ſoluere (ſicut ſuperius anno Conrad abbatis noſtri xv. diximus) Pedersheim in pignus ſuſcepit ab eccleſia Moguntina.*

Moguntia ciuitas per Adolphum traditione quorundam ciuium capitur.

Sacerdotes & Iudæi ſpoliati capti.

Concordia inter Adolphū & Dietherum.

Pedersheim Friderico Palatino datur in pignus.

*Cancellaria Heydelbergæ exuſta. Fridericus comes Palatinus iudicium curiæ ſuæ inſtituit. * Heffgericht.*

Otto fit Prior huius loci.

Eodem quoque anno, quo Moguntia fuit capta, Cancellaria Heydelbergæ cum aliquibus literis & regiſtris fuit igne caſuali exuſta, Sabbato poſt diem aſſumptōnis beatæ Mariæ ſemper virginis. Eodem quoq; anno Fridericus illuſtris comes Palatinus iudicium Curie quater in annis ſeruandum inſtituit, q̄ viris doctis in iure atq; nobilibus, ad dicendum vnicuique quod iuſtum eſt, plurimum decorauit. Hoc iudicium Curie * ſatis vtiliter inſtitutum, excellentiſſimus Princeps Dominus Philippus Comes Palatinus vſque in præſentem diem, ad auctum neruis & ſapientia, laudabiliter continuauit, in quo multarum litium prolixitas amputatur. Eodem quoque anno, 6. cal. Maij Vdalricus, Abbas huius cœnobij, Ottonem Havviſen, de Colonia, quem ante menſes ferme v. Cellerarium ſtatuerat, in Priorem huius monaſterij xxx. ordinauit, poſteaquam conuentus per biennium ſere ſine Priore ſteterat, qui præfuit in officio Prioratus lxx. annis, exceptis xxxiii. diebus, & Abbatiam Vdalrico reſignante, ſicut dicemus, ipſe in Abbatem electus eſt.

MCCCCXIII.

Anno Vdalrici Abbatis noſtri II. reformatum fuit cœnobium Montis monachorum prope Bambergam, & Capitulo annali vnionis & obſeruantie Bursfeldenſis (vt notis eſt) vnitum. Abbatiam eiusdem monaſterij Pius papa II. Everhardo de Venlo, abbati S. Iacobi prope Moguntiam contulit, & vt illo ſe transferret pro conſeruatiōe introductæ reformationis, mandauit. Huic in Abbatia S. Iacobi ſucceſſit Iohannes de Iſtſtein, abbas montis S. Iohannis in Rinckavvgiæ, cui ibidem in Abbatia ſucceſſit Iohannes de Luterbach, & ambo non diu vtrobique præfuerunt.

Cœnobium montis monachorum reformatum.

Eodem

Eodem anno Idibus Februarij obiit Theodericus de Moers Archiepiscopus Colo-
niensis, anno Pontificatus sui XLIX. in maiori ecclesia Coloniensi tumulatus. Post quem
eodem anno penultima die Martij per Capitulum in archiepiscopum vnanimiter fuit e-
lectus Rupertus, filius Ludouici Comitis Palatini ac Ducis Bauariæ, dicti cum Barba, fra-
ter magnanimi Principis Ducis Friderici, tutoris Philippi, & præfuit annis xv i. in multis
tribulationibus, vt postea dicemus.

Rupertus fuit
archiepiscopus
Coloniensis.

Eodem quoque anno in mense Nouembri facta est superscripta inter Dietherum
de Eysenburg & Adolphum de Nassau concordia, per medium quorundam Principum.

Concordia
inter Dietherum
& Adolphum
facta.

Hoc ipso anno omnia victualia in copia creuerunt, & paruo precio comparabantur.
10 Vinum in vili precio erat: nam in multis locis vna mensura vini pro vno obulo Hallensi
emebatur, & tria maltra siliginis pro vno floreno.

Anni ferti-
litas.

MCCCCLXIV.

Anno Vdalrici abbatis nostri III. Capitulum ordinis nostri provinciale xviii. in
Herbipoli apud S. Stephanum celebratum fuit, Dominica tertia post festum resurrectio-
nis, cum continuatione dierum sequentium; in quo præfuerunt Bertholdus sancti Ste-
phani ibide, Iohannes S. Michaelis in Hildensheim, Melchior sancti Vdalrici in Augusta,
& Euerhardus Montis monachorū ordinis nostri abbates, & pauca in statuta ædita fuerūt.

Capitulum
provinciale
18. celebra-
tur.

Eodem anno vi. cal. Februarij, obiit Fridericus de Nackheim, quondam Abbas hu-
ius monasterij, qui abbatiam resignauerat, Abbate Conrado succedente.

Fridericus
dicitur hic ab-
bas mori-
tur.

20 Eodem anno, v. die mensis Maij Iohannes de Aldendorff, abbas S. Burckardi iuxta
Herbipolim, ordinis nostri, vna cum monachis suis reprobis & auersis, ordinem sanctum
& sacre habitum religionis, in quo professi educati erant, temere exuerunt, falsis papam
narrationibus circumuenientes, vt supra hoc sedis Apostolicæ licentiam extorquerent; &
facti sunt ex monachis reprobis seculares Canonici mali, multum exemplum posteris a-
postatandi relinquentes. Huic impijssimæ translationi se ordo noster & provinciale Ca-
pitulum opposuit, sed pecunijs & fauore multorum contra religionem cogitantium in-
terpositis, nihil profecit. Mercedem suam apostata iam dudum receperūt, qui omnes ma-
la morte perierunt, manifestum damnationis suæ posteris iudicium relinquentes.

Monasteriū
S. Burckar-
di transfer-
tur ab ordi-
ne.

Eodem quoque anno, viii. die mensis Augusti, Iohannes Nix episcopus Spirensis, qui
30 contra Fridericum Comitem Palatinum inconsulte bellando sine causa, damnum irre-
cuperabile ecclesiæ suæ intulit, Episcopatum in manus Capituli resignauit, & mœrore a-
nimi tabescens in semetipso, vix ad anni spatium superuixit. Nam præter mala superius e-
numerata, quæ Fridericus Comes Palatinus propter eum intulit ecclesiæ Spirensi, etiā do-
mos & molendina sacerdotum, circa ecclesiam S. Germani extra muros ciuitatis Spirensis,
omnes tam Vicariorum quam Canonicoꝝ, anno Vdalrici abbatis nostri I. claro die
nemine resistente incendio, & funditus destruxit. Huic in Episcopatu, prouisione summi
pontificis Pij secundi, de consensu Capituli, eodem die successit Matthias de Raming nō-
dum capitularis, Friderici præfati Domini Palatini Cancellarius, & præfuit annis xiv. vir
doctus, deuotus & magnanimus, qui virtute & sapientia ecclesiam suam optime rexit, &
40 iura, priuilegia & libertates eius strenue semper defendit.

Iohannes Nix
episcopus
Spirensis a-
piscopatum
resignauit.

Matthias fuit
episcopus
Spirensis.

MCCCCLXV.

Hoc anno, qui fuit Vdalrici Abbatis nostri IV. Adolphus Dux Gelriæ Arnoldum pa-
trem suum noctu dormientem in lecto nudum cepit, & in quodam castello Bobeck in-
cludens, tenuit multo tempore captiuum. Quo facto, compulit omnes Ducatus homines
sibi, patre abiurato, prestare iuramentum homagij. Sed hoc impium scelus animaduer-
sione diuina condigna in eo vindicauit vltione.

Dux Gelriæ
patre suum
captiuum tenet.

Eodem anno Leodientes post multas lites & contentiones in curia Romana & ex-
tra cum Iohanne de Bourbon episcopo suo electo & confirmato habitas, innatam feritatē
absque ratione sequuti, illo nec resignante nec deposito, Marcum Iacobi Marchionis de
50 Baden filium, Iohannis episcopi Treuirensis & Caroli fratrem, in Administratorem sui &
ecclesiæ Leodiensis assumpserunt, quem Archiepiscopus & Carolus fratres prædicti cum
cc. equis Leodium à Colonia perduxerunt. Verum non diu postea improbitate coram &
malitia offensus, & prope interitum positus, dimissis omnibus recedens, vix manus eo-
rum potuit euadere.

Nicolaus de
Bard fuit ad-
ministratoꝝ
ecclesiæ Leo-
diensis.

Hoc ipso anno monasterium Lisbornense, ordinis nostri, Monasteriensis diocesis,
assensu & cooperatione Præfatis eiusdem reformatum est, & cum Henrico ipsius abbate
ad vniōem & Capitulum Bursfeldensis obseruantia susceptum. Monasterium quoque
in Isenburg pari modo reformatum Capitulo vnitum fuit.

Cenobium
Lisbornense
reformatum
in Isenburg si-
militer.

Eodem

Tritheim

Opera
Historia

*Vdalricus
abbas multa
damna
infert huic
monasterio.*

Eodem quoque anno Vdalricus abbas huius cœnobij, præter multa debita quæ contraxit occulte & manifeste, multa sine scitu & voluntate conuentus vendidit, distraxit & alienauit in Gisenheim, Odernheim, Freymersheim, & alijs diuersis locis, in non paruam huius monasterij damnum, pecuniam non solum inutiliter, sed (quod est deterius) etiam turpiter consumens cum leuibus personis & fomitem malitiæ nutrientibus.

MCCCCLXVI.

*Canobium
S. Gothardi.*

Anno Vdalrici abbatis nostri v. monasterium S. Gothardi in Hildensheim, ordinis nostri de nouo reformatum ad Capitulum & vnionem obseruantie Bursfeldensis cum Lupoldo eius Abbate primum fuit susceptum admissumque.

*Rudolphus
sic episcopus
Herbipolensis.*

Eodẽ anno, feria vi. post festũ Dominicæ resurrectionis, obiit Iohannes de Grûpach episcopus Herbipolensis Post quẽ Rudolphus de Scherenberg vltima die mensis Aprilis electus per Capitulum succedens, præfuit annis xxi. vir industrius atque pacificus, qui multa bona fecit Ecclesiæ suæ Herbipolensi, ingentia persoluens debita, reducensque multa per eius antecessores ab ecclesia dudum alienata.

*Vdalricus
abbas 22.
abbatiam
resignat.*

Eodem quoque anno, posteaquam Vdalricus Abbas huic monasterio annis v. & diebus xxiii. male præfuisset, ipsumque monasterium ad extremam inopiam & paupertatem deduxisset, non habens amplius vnde viueret, necessitate compulsus, iii. nonas Aprilis Abbatiam in manus conuentus sui libere resignauit, relinquens debita plus quam duorum millium & quingentorum florenorum, præter occulta damna, quæ monasterio intulerat, bona, redditus & prouentus sine consensu fratrum suorum varios vendendo, ac penitus à monasterio alienando.

DE OTTONE HAWYSEN, HVIVS MONASTERII SPONHELMENSIS ABBAE XXIII. QUI PRÆFUIT ANNIS III. MENSIBUS IV. DIEBUS XVI. & VARIIS GESTIS ILLIUS TEMPORIS.

Otto si abbas huius loci 23.

POST resignationem Abbatis Vdalrici (heu nimis seram) eodem die fratres huius monasterij ad locum Capitularem de mane, circa horam x. conuenientes, necessarium inter se de nouo pastore eligendo cœperunt habere tractatum. Erant autem v. numero, quorum ista erant nomina, Vdalricus olim abbas, Otto Prior, Petrus de Blenich Cellarius, Andreas de Traiecto, Iohannes quoque de Kirgberg, & Iohannes de Bockenau, qui iam triginta annis tenetur in vinculis, vt suo loco causam dicemus. Tãdem ergo post maturam deliberationem vnanimiter in abbatem elegerunt præfatum Ottonem de Colonia, dictum Hawysen, huius monasterij Priorem xxx. qui confirmatus ab Adolpho Moguntino archiepiscopo, & per eius in Pontificalibus Vicarium ordinatus anno prænotato in die S. Iohannis Baptistæ in ecclesia S. Barbaræ collegiata in oppido Bingesi, præfuit huic monasterio annis tribus, mensibus iiii. diebusque xvi. Hic Otto fuit (sicut & diximus) de Colonia oriundus, ex quadã mercatorum familia, quæ nunc cupatur Hawysen, qui in iuuetute sua monachus in cœnobio S. Panthaleonis factus, vsq; ad atarẽ virilem in eo permansit. Postea cum anno Domini MCCCXLVIII. monasterium præfatum S. Panthaleonis (sicut ibidem diximus) per patres vnionis & obseruantie Bursfeldensis esset reformatũ, aliquandiu adhortatione parentũ in eo perseverans, ad probandũ si rigorẽ ordinis perferre posset, & mores & ceremonias obseruantialium cõpetenter didicit, & tamẽ postea fatigatus ac inde recedens, sub Conrado abbate ad hoc monasteriũ venit, & conuentui incorporatus fuit.

Genus & origo Ottonis abbatis.

Otto abbas fuit mansuetus & pacificus.

Erat autẽ ingenio mitis & pacificus, & plus quàm mores monachorũ illius tẽporis in cœnobio requirebant præfenti, mansuetus; qui magnã pro viribus suis diligentiam in sua præfidentia fecit, & libenter monasteriũ in vtroque statu reformasset, sed nõ potuit. In temporalibus enim fuit omnino depauperatũ, & in spiritualibus omni regulari obseruatia destitutũ. Veruntamen plus in tẽporalibus quàm in spiritualibus profecit. Quid in spiritualibus optauerit tentaueritque sequenti anno ex parte dicemus. Eo autẽ in abbatem ordinato, nõ fuit Prior aliquis certus post eũ institutus toto tẽpore quo ipse in abbacia præfedit, per annos iii. & iiii. menses, vsq; ad institutionem abbatis Kolenhausen, vt infra dicemus.

Hoc tempore non fuit Prior in præfente cœnobio.

MCCCCLXVII.

Otto abbas reformationem nõ durantem iniecit.

Hoc anno Dominus Otto abbas, & fratres huius cœnobij cõuentuales, metuentes ad instantiã Principum per patres de obseruantia Bursfeldensis in fauorẽ reformationis expelli (quæ eis tunc sepe intẽtabatur) consilio accepto semetipsos reformare statuerunt; miserunt nuncios & literas supplicatorias ad Abbates Treuirẽses, qui tum (præter cœnobiũ S. Martini) reformati erant, & maxime ab abbate S. Maximini, qui non sunt de vnione Bursfeldensi, eis nimium odiosa; pro duobus monachis instantius supplicantes, qui huius monasterij monachos & nouitios in moribus & ceremonijs, obseruantie regulari congru-